

Overweging bij de DLN-bijeenkomst van 16 juni 2018

Dorry de Beijer o.p.

Meestal wordt het verhaal van de ontmoeting tussen Jezus en Zacheüs als volgt uitgelegd.

Zacheüs was als hoofd tollenaar in dienst van de bezetter; in politiek opzicht een onrechtvaardige collaborateur en in religieus opzicht een onrein zondaar. Als hij hoort dat Jezus in Jericho is, wil hij hem graag zien en omdat hij klein van stuk is klimt hij heel slim in een boom. Hij wil wel zien, maar niet gezien worden, uit schaamte en schuldgevoel.

Jezus ziet Zacheüs echter toch, spreekt hem aan bij zijn naam en verrast hem met zijn wens in zijn huis te willen overnachten. Zacheüs bekeert zich daarop en belooft alles dubbel en dwars goed te maken. Hij die Jezus zocht te zien, is zelf gezocht en gevonden.

Deze visie manier van zien is goed, maar er is ook een andere visie mogelijk die minstens zo goed is. De Griekse tekst zelf geeft daartoe de ruimte. Je vertaalt ook juist als je vertaalt: *ik geef de helft van wat ik bezit aan de armen*, en dan verstaan als: ik ben gewend om de helft van mijn bezit aan de armen te geven, en ook: *als ik iemand heb afgeperst vergoed ik het viervoudig*, ben ik gewend om het viervoudig te vergoeden.

In deze visie is Zacheüs geen zondaar die zich bekeert, maar iemand die tegen het vooroordeel over rijke tollenaars in, de boodschap van Jezus al in praktijk brengt. Hij was al een goed mens voordat hij Jezus leerde kennen, maar geen mens die dat wilde zien.

De betekenis van de naam Zacheüs is hier de sleutel. Opvallend is dat Tomas Halik voor wie dit Bijbelverhaal zo belangrijk is, niet ingaat op die betekenis. Zacheüs betekent nl *de zuivere*, of *de rechtvaardige*. In de ogen van de mensen is Zacheüs afgeschreven en verloren, maar in de ogen van Jezus - en dus van God - is hij juist een voorbeeldig zoon van Abraham, in wiens huis redding is! En zo komt deze randfiguur in het hart te staan van Gods rijk.

Er zijn dus veel meer goede en rechtvaardige mensen, vaak verscholen tussen de bladeren, ook bij de randfiguren in kerk en geloof in onze samenleving waar Tomas Halik de ontmoeting mee zoekt. Die een kerk vooral van binnen zien bij een uitvaart, of op vakantie in het buitenland. Ze geloven zeker dat er iets is, meer is tussen hemel en aarde. Ze hebben er ook een intuïtie voor, als het wezenlijke voorbijkomt in hun leven, en willen dat dan wel eens meemaken. Maar ze willen niet gezien worden, te voorschijn komen, kleur bekennen, laat staan zich bekeren. Ze houden afstand.

Aan ons de vraag of en hoe wij hen willen bereiken in onze roeping als verkondigers. Geeft dit verhaal ons daartoe aanwijzingen?

1. Het gaat in dit verhaal op allerlei lagen over de vraag hoe je kijkt. Dat de evangelietekst zelf al ruimte laat voor twee visies, is een van die lagen. Gaat het om bekering uit zonde of om te voorschijn roepen van wat verborgen is
2. Halik pleit voor een begrijpende nabijheid bij mensen die afstand bewaren tot kerk en geloof, en tegelijk op zoek zijn naar meer. Kijk niet op hen neer, maar kijk omhoog zegt het verhaal! Daar tussen hemel en aarde, op boomhoogte a.h.w. kun je elkaar ontmoeten.
3. Nodig jezelf uit om in het huis en het leven van de zgn randfiguren te verblijven; wees bereid om je eigen huis van geloofszekerheden te verlaten,
4. Oefen je houding van spirituele armoede en openheid voor het vreemde en verborgene, omdat daarin het goddelijke mysterie schuil kan gaan. Bewaar de geest van de beginner.
5. Verbind waarheid, weg en leven zoals Jezus dat voorleefde. Meer vragen dan antwoorden, meer zoeken dan vinden, meer twijfel dan zekerheid
6. Breng dichterbij wat voor de meesten veraf is geraakt. Niet door theorie, maar door verhalen, door het evangelie zelf te leven, door samen verbindende en verdiepende woorden en beelden te zoeken.
7. Leer leven met het mysterie dat God is, met zijn verborgenheid en afwezigheid, ervaren in tijden van crisis en lijden, dat niet als een probleem opgelost kan worden. God is niet makkelijk verkrijgbaar.
8. Leg je schroom af en kom zelf als gelovige zoeker uit de bladeren van je comfortzone tevoorschijn, en getuig van je geloof, hoop en liefde. Ook ik ben een Zacheüs. Ook wij zijn Zacheüßen.

Gezegende verwondering

Niet het weten, het willen of kunnen,
geen handen vol zekerheden,
zelfs niet één waarheid als een monument
kunnen mijn ziel tot heilige ontroering brengen.

Maar dat het licht
mij elke dag weer toestroomt.
Dat stilte vol van grootsheid is
Dat woorden kunnen ontkiemen,
kracht vinden, geven.
Dat schoonheid niet alleen van mensen is.
Dat soms, in mijn verlorenheid,
Een hand mij zoekt, mij vasthoudt.
Dat ik niet het begin en niet het einde ben.
Dat er in al wat leven draagt
iets eeuwigs is.

Gezegende verwondering
Er is zoveel
dat mij doet opkijken naar U.
Onzichtbare, ondenkbare
In al uw verte, rakelings nabije

Kris Gelaude
Dichteres en Vlaams lekendominicaan

Inspiratie:
Kris Gelaude, Voor wie woorden zoekt. Inspiratie voor grote en kleine momenten. Averbode/Forte, 2011
Tomas Halik, Geduld met God. Twijfel als brug tussen geloven en niet-geloven Boekencentrum 2014
Jo Tigcheler, Vanuit Lukas bezien, Teksten opnieuw gelezen. Kok, 1994